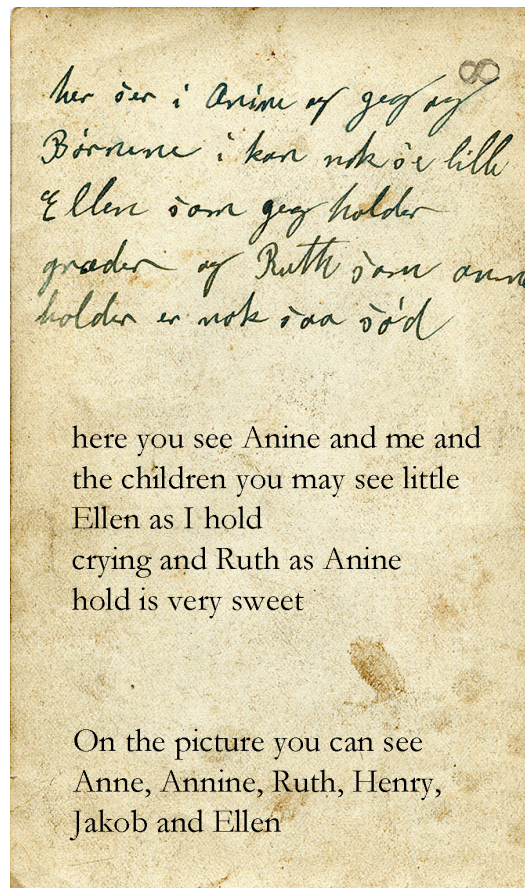

SLÆGTENS SPOR I DANMARK FØR OG EFTER JAKOB NIKOLAJ JAKOBSEN

et foto sendt til mine bedsteforældre ca. 1930

I 1902 rejste min bedstefars ældste bror Jakob Nikolaj til Amerika, sådan som rigtig mange europæere gjorde omkring århundredskiftet.

Der gik lang tid mellem nyhederne fra Jakob, som han primært blev kaldt, og jeg har kun hørt ganske lidt om ham.

Således forlød det at min bedstefar Søren Erik Jakobsen havde købt Jakobs cykel umiddelbart før rejsen. Dels havde han nok haft brug for en god cykel, men det hed sig også at man på den måde hjalp emigranterne på vej økonomisk.

Nogle få år senere, mødte Jakob sin kommende hustru Annine Kirkegaard, en pige fra Thorning kanten hvor hans egen far Andreas også var vokset op. Sådan kan det gå, at man må kloden rundt for at finde ”naboens datter.

I dag, maj 2012, er er Jakobs barnebarn Jacquelyn og hendes tre døtre på besøg i Danmark for at fornemme deres egne rødder i den gamle verden. I den anledning er udarbejdet dette lille skrift med tilhørende landkort, som en slags guide til at finde primært sporene efter deres danske stamfars slægt.

Lars Jørgen Jakobsen 2012

1. Funder Kirkeby og Funder Nørhede

Som den ældste blandt 10 søskende er Jakob Nikolaj utvivlsomt hurtigt blevet voksen. Han er vokset op på egnen omkring Funder Kirkeby hvor hans ældste søster Maren, senere gift Voldby, som den eneste af hans søskende også blev boende hele livet - måske endda på en af de ejendomme som Andreas havde haft under sit første ægteskab med Anne Marie Sørensen fra Hauge! I det mindste var søster Maren, som det havde budt sig trådt i morens sted, da denne døde i 1898. Flere af de mindre søskende var dog kommet i pleje rundt omkring i familien. Min bedstefar kom således til at bo hos sine morforældre Søren Eriksen og Maren Sørensdatter i Hauge hvor også Jakob Nikolaj har holdt til uden dog at have været i pleje. Han var 16 år ved morens død og har været anset som voksen og han havde efter al sandsynlighed også længe været ude at tjene på en gård på egnen.

Omtrent samtidig med Jakob Nikolajs emigration gifter hans far Andreas sig med sin anden kone Anna Emma Larsen med hvem han får yderligere tre børn. Den nye familie som også stadig består af nogle af de mindste børn fra første ægteskab flytter et par år senere ind på adressen Nørhedevej 2o på Funder Nørhede, hvor en fotograf fra Silkeborg Avis dukkede op og tog nedenstående billede.

Andreas var først og fremmest handelsmand og han færdedes hjemmевandt på de store markeder i barndomslandet Knudstrup. I direkte tilknytning til sine handler med levende dyr drev han også noget landbrug, og når det trængte sig på påtøg han sig også murerarbejde med såvel mursten som kampesten.

Den viste gård er netop nu i 2012 blevet nedlagt og solgt ud af familien, og snart vil der efter slægten måske kun være nogle gravsten tilbage på kirkegården i Funder Kirkeby. Andreas døde på stedet 76 år gammel i 1934.

2. Thorning med Knudstrup Mark og Hauge Sø

Andreas og Anne Marie har antageligt mødt hinanden i forbindelse med Andreas arbejde ved murerfaget, som han meget vel kan have lært hos sin kommende svigerfar Søren Eriksen som boede på en ejendom ved Hauge Sø, kun 6-7 kilometer fra barndomshjemmet på Knudstrup Mark, nu Bødkersmindevej 8, Thorning pr. Kjellerup. Nu er der rideskole på stedet, men den gang har det været en typisk hedegård, i lighed med nedenstående maleri af maleren Hans Smidth. Alle har arbejdet hårdt for føden, hvad der nemt kan have bidraget til den store udlængsel på egnen... til Amerika, som beskrevet i den gamle sang fra egnen "Ole sad på en Knold og sang".

Andreas far hed Jacob Johansen. Han havde overtaget ejendommen på Knudstrup mark efter sin far Johan Wendel Jakobsen som igen sandsynligvis havde både arbejdet og giftet sig til gården. Johans kone var i det mindste ud af en større bonde- og skovarbejderfamilie i Skræ nogle få kilometer sydøst for Havredal og Trehuse hvor Johan var vokset op.

Johan var tredje generation "kartoffeltysker", men det kan altså her konstateres at man allerede havde overtaget den danske tradition for navngivning efter faderens fornavn idet Johans far var en af børnene efter den lille 7 årige indvandrerdreng og siden foregangsmand Johan Jacob Breuner i Trehuse, kaldet Jacob.

Det var altså her fra dette miljø Andreas havde bevæget sig sydøst over og nået til Søren Eriksens sted ved Hauge Sø og havde charmeret datteren. Det har næppe generet Søren som selv var noget af en charmør der i sin tid havde bejlet og fået ja hos en af egnens bedrestillede gårdmandsdøtre Maren Sørensdatter fra "Grågården". Det var vist den gård som også havde spillet en rolle i sin tid under fejden mellem Svend, Knud og Valdemar ved Grathe hede, hvorfra man endnu kan se en stenstøtte ude på marken til minde om slaget.

Det var dog nok så som så med glæden over sin erobring, at Søren måtte leve på den forkerte side af hjemmets sovekammerdør i mange år. Overleveringen vil i hvert fald vide, at den gode Søren gentagne gange var lige lidt for kreativ i sin omgang med landsbyens unge kvinder ved de traditionelle legestuer for ungdommen, der hvor de unge skulle kunne finde sig en mage, hvilket altså ikke gjaldt ballets leder og vel også den "betroede" ordenshåndhæver!

Søren Eriksen var som nævnt kampestenmurer blandt andet, og så var han søn af smeden Erik Sørensen der som Søren havde drevet selvsamme ejendoms landbrug og søfiskeri med rigtig gode resultater hele vejen rundt, så der er vel ikke så overraskende at der så også rendte en del selvtillid ind på kontoen. Herunder kan vi se Søren Eriksen som han måske ville have set ud i en Hans Smidth udgave.

Ellers fortaber Søren Eriksen og gråbundens datters aner sig i et par generationer af almuebønder og håndværkere... og så ikke mere!

Der er ikke mere end halvanden kilometer mellem kirken i Thorning og Kroen i Knudstrup. Alligevel kan man forundres over en kæmpe stor forskel landskabeligt og sikkert også kulturelt. I Thorning er der bløde bakkestrøg, træer med læ, fred og velnæretthed... her har de fromme holdt til. I Knudstrup er der fladt sandet og forblæst, så her har de lidt mere sølle og knap så bjergsomme individer nok været henvist til! Ja det er bare en tanke, jeg ved det ikke, og det er nok lidt sent at undersøge forholdene dengang. I dag er forskellene mindre og velstanden har bredt sig ud i de fleste kroge.

Den landskabelige forskel skyldes at kanten af indlandsisen under istiden for ca. 10.000 år siden passerede midt mellem de to landsbyer og hovedvejen man passerer er den gamle hærvej, som har været hovedfærdselsåre op gennem Jylland lige siden de første mennesker kom til egnen. På hærvejsruten kunne såvel folk som fæ gå tørskoet hele vejen. Alle vandløb begyndte ved højderyggen og flød altså enten til den ene eller til den anden side.

Et tydeligt tegn på den tidligere menneskelige tilstedeværelse er en række gravhøje og langdysser som ligger strøet langs ruten fra Slesvig til Viborg. Således også en ca. 5.000 år gammel langdyse som ligger i Ulvedalsskoven ca. 2,5 kilometer fra "slægtsgården" på Knudstrup Mark. Her meddeler legenden oven i købet, at den legendariske landevejsrøver og folkeoprører Jens Langkniv holdt til i længere perioder i 1400tallet. I dag er det et flot men noget gemt og glemt udflugtssted.

3. Trehuse, Havredal og Frederiks

De mest bemærkelsesværdige eller centrale skikkelser i Jakob Nikolajs indvandrerslægt er efter min mening Johan Jacob Breuner *1752 og hans hustru Anna Cathrine Dürr *1757. I 1759 var Jacob kommet gående hele vejen fra Kohlhof uden for Heidelberg i det sydlige Tyskland og så til Fredericia hvor flere familier var blevet samlet og ført til Alheden i 1760. Han var kommet sammen med sine forældre Johan Georg Breuner og Anna Rosina Löffler samt nogle søskende. Tilsvarende var Anna Cathrine, dog nok nærmere blevet båret til Danmark af en anden rute i 1760, men fælles for dem var at de med et slag var blevet bragt til et fremmed land hvor de nok mødtes gennem barndommen, men helt sikkert giftede sig med hinanden i 1775 efter at han i fem år havde kæmpet med at flytte den gård i Havredal som han fik fæsteretten til da han blev 18 år til Trehuse. Sammen med to brødre grundlagde han den bebyggelse som stadig den dag i dag er i drift og delvist beboet af Breuner slægten. Helt lige ud ad landevejen er det dog ikke gået, for kort tid efter grundlæggelsen fald en af brødrene fra... men så trådte Anna Cathrine til med en bror som gerne ville overtage den ledige gård og så er det bare kørt derud ad lige siden. Anna Cathrine og broderen var vokset op i Grønhøj og Trehuse blev på denne måde en lille mikrokoloni med rødder i den samlede kartoffeltyskerkoloni på Alheden

Alene Johan Jacob og Anna Cathrine fik 11 børn på stedet hvoraf en, Johan Wendel Jacobsen som her bekendt trak sydøst på via Skræ til Knudstrup hede. Først i de seneste år er gårdene mærket af den rivende udvikling landbruget er og har været udsat for.

Første generationsindvandrene var dog forældrene Johan Georg Breuner og Anna Rosina Löffler samt Johan Peter Dürr og Apolonia Schmuck Kriegbaum.

Anna Rosina fik 11 børn hvortil kunne lægges 3 børn af Johan Georgs første ægteskab tilbage i Tyskland og 4 børn med hans sidste kone i Danmark. Det gav i alt 18 børn og det er da betragteligt, men dog slet ikke i nærheden af nogen rekord på den tid.

Apolonia fik 4 børn hvortil kan lægges 8 børn af Johan Peters første ægteskab tilbage i Tyskland.

Interessant i forhold til disse første generationsindvandrere er at man i dag må formode at enhver i dagens Danmark med de pågældende efternavne, eller værende i familie med personer af samme navne, også vil være i familie med hinanden.

Min morbror Henry Wendel Jakobsen, netop fyldt 90 år, ved Jens Langknivs Hule.

Risskov 2012

NB.: Hvis du har lyst til at se mine bedsteforældres samlede slægt med forfædre og efterkommere så kan man downloade et slægtstræ på denne adresse:

http://www.larsjorgen.dk/Slaegterne/indholdsoversigt_files/Søren%20og%20Sines%20samlede%20Slægt%202015%20.pdf

Kopier adressen og sæt den ind i browserens www adressefelt.

Bemærk at det er en stor fil (22MB) og at det tager lidt tid før den kommer frem på skærmen med et slægtstræ i en noget sløret udgave.

Find nu dette ikon nederst på vindue som har åbnet sig. Hvis du ikke umiddelbart kan se det, skal du bevæge musen op og ned nederst i vinduet midt for, så skulle det dukke op, og du kan klikke på det sidste felt til højre... det som ligner en computer med en pil der peger ned på det. Herefter skulle der ryge en pdf-fil ind på din computer. Åben det og vælg en passende forstørrelse til eksempelvis 100% og du kan tydeligt læse og bevæge dig rundt på arket.